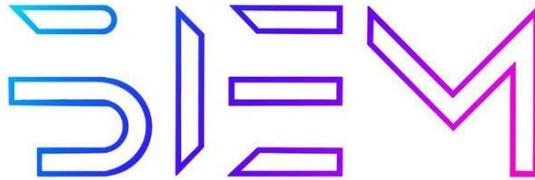

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

Економічні проблеми сталого розвитку

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції студентів та
молодих вчених імені професора Балацького О. Ф.
(Україна, Суми, 4 – 5 грудня 2021 р.)

Суми
Сумський державний університет
2021

УДК [330.34+330.336](063)
Е45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 4 від 16 грудня 2021 р.)*

Е45 Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених імені професора Балацького О. Ф. «Економічні проблеми сталого розвитку» / за заг. ред.: Т. А. Васильєвої, І. В. Тютюнник – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 280 с.

До збірника ввійшли матеріали щорічної науково-практичної конференції «Економічні проблеми сталого розвитку» імені проф. О.Ф. Балацького, в яких наведені результати наукових досліджень, виконаних молодими вченими та студентами різних країн із наукових напрямів, пов'язаних з економічними, управлінськими проблемами сталого розвитку в різних сферах актуальних наукових досліджень та практичній діяльності інститутів і сучасних організацій.

Для науковців, викладачів вищих навчальних закладів, студентів, аспірантів, докторантів та всіх, хто цікавиться науково-практичними проблемами сучасної економіки й теорії управління.

The collection consists of materials from annual International scientific-practical conference “Economical Problems of Sustainable Development”. The abstracts represent the results of scientific research applied in different countries in different spheres corresponded to the economic and managerial problems of sustainable development of actual activities of the institutions and modern organizations.

The conference is intended for academic scholars, scientists, representatives of HEIs, students, Ph. D. students, Post-Docs and all who is interested in scientific and practical problems of modern economics and management.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2021

© Сумський державний університет, 2021

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ОПТИМІЗАЦІЇ

к.е.н., асистентка **Самойлікова А. В.**,
студентка гр. ЕН-92/3ф **Курбатова М. В.**
Сумський державний університет

В умовах економічної нестабільності одним із таргетів, що постають перед економічними агентами, є ефективне формування та управління грошовими надходженнями. У процесі ведення бізнесу має місце постійний обіг грошових потоків, що охоплює вкладання коштів у виробництво для забезпечення виробництва товарів і послуг й відповідно одержання доходів від їх продажу. Забезпечення грошових надходжень необхідне для відшкодування виробничих й обігових витрат, вчасного виконання фінансових зобов'язань перед контрагентами, фінансовими установами, державою, і формування прибутку. Тому ефективне управління [1] грошовими потоками та їх оптимізації є актуальним науковим питанням і потребує подальших теоретичних і прикладних досліджень.

У загальному розумінні сутність грошового надходження полягає в збільшенні економічних вигід унаслідок одержання активу грошових коштів, майна тощо) або в погашенні зобов'язання, що призводить до зростання обсягу капіталу підприємства (окрім внесків акціонерів тощо). Підприємства можуть отримувати грошові надходження у процесі операційної, фінансової й інвестиційної діяльності, при чому операційні надходження є основними та безпосередньо пов'язані з галузевою специфікою діяльністю. Відповідно з грошових надходжень підприємства відшкодовують витрати та фінансові зобов'язання, а також здійснюють інвестиції. За своєю економічною природою, грошові потоки мають важко передбачуваний, змінний характер, проте надходження та видатки мають бути збалансовані, адже й надлишковий грошовий потік може спричинити негативні наслідки: грошові кошти, не задіяні в обороті підприємства, спричинюють значні витрати.

Тому для забезпечення успішного функціонування суб'єктів господарювання необхідно здійснювати не лише оперативне управління наявними грошовими потоками, так і стратегічне. Об'єктом стратегічного управління й аналізу його ефективності, на нашу думку, повинні бути як економічні, так і організаційні показники, оскільки такий вид оцінки зорієнтований на дослідження параметрів діяльності підприємства, що кардинально впливають на досягнення його цілей. Під час дослідження практичні та теоретичні аспекти формування грошових надходжень й основних шляхів їх збільшення були розглянуті на прикладі АТ «НАК «Нафтогаз України». Національна акціонерна компанія була утворена на

виконання Указу Президента України «Про реформування нафтогазового комплексу України» від 25.02.1998 р. № 151 [2], є однією з найбільших компаній України, провідним підприємством паливно-енергетичного комплексу, здійснюючи повний цикл операцій із розвідки й розробки родовищ, експлуатаційного та розвідувального буріння, транспортування та зберігання нафти й газу, постачання природного і скрапленого газу споживачам [3]. Зауважимо, що на даному підприємстві використовують стратегію управління грошовими потоками «обмежений ріст».

Проаналізувавши показники фінансового стану підприємства, слід зазначити, що за період 2017–2019 рр. (обмеження 2019 р. обумовлено наявністю відкритих даних на офіційному веб-сайті підприємства на момент звернення) [4] грошові надходження у розрізі різних видів діяльності коливались по роках, але загалом вони збільшилися на 50 470,3 тис. грн або на 49,6 % (насамперед, за рахунок збільшення надходжень від фінансової діяльності). Чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 5,1 % (через кризові явища), собівартість збільшилась, але незначно, на 0,46 % (через зростання цін на обладнання для видобування продукції), проте в підсумку чистий фінансовий результат збільшився на 28,8 %. У той же час «золоте правило економіки» на підприємстві не виконувалося; коефіцієнти абсолютної ліквідності, фінансової залежності, дебіторської заборгованості, терміни погашення кредиторської і дебіторської заборгованості, рентабельності продукції – не відповідали нормативним значенням, що пояснюється в т. ч. зростаючими ризиками й негативними наслідками економічної та політичної нестабільності в Україні [5].

Крім того, під час дослідження було визначено прогностні значення обсягу продажу, дебіторської заборгованості на початок та кінець періоду на 2020–2021 рр. за допомогою функції «Предсказ» в програмному пакеті Excel (Рис. 1). Було узагальнено фактичні та прогностні значення за зазначеними вище показниками й здійснено бюджетування грошового потоку на 2021 р.:

$$H(2021 \text{ р.}) = 176\,038,0 + 54\,737,6 - 74\,379,6 = 156\,396,0 \text{ тис. грн} \quad (1)$$

Отже, у результаті оцінки ефективності управління грошовими потоками на прикладі АТ «НАК «Нафтогаз України» були виявлені недоліки, які заважають подальшому стабільному розвитку, та виокремлені напрями оптимізації грошових потоків для усунення наявних проблем та запобігання появі нових: 1) оптимізація / зменшення витрат; 2) залучення додаткових грошових потоків від використання основних фондів; 3) стягнення дебіторської заборгованості й зменшення термінів оборотності грошових коштів; 4) забезпечення збільшення припливу грошових потоків шляхом перегляду плану капітальних вкладень; 5) залучення фінансових ресурсів

від інвесторів чи інших зацікавлених осіб, що не входять в коло контрагентів;
б) збільшення обсягів продажу тощо.

Рисунок 1. Прогноз обсягу продажу, дебіторської заборгованості на початок та кінець на 2020–2021 рр.

Джерело: побудовано авторкою на основі [4]

Список використаних джерел

1. Shyshova, Yu. H. (2012). Transformation of the financial management system at the enterprise: new tasks and requirements. *Economic space*, 68, 290-300.
2. Указ Президента України «Про реформування нафтогазового комплексу України» від 25.02.1998 р. № 151. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/151/98#Text>
3. Група Нафтогаз. Офіційний сайт АТ «НАК «Нафтогаз України»: URL: <https://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/3A25D65C2606A6C9C22570D800318869?OpenDocument>
4. Фінансова звітність АТ «НАК «Нафтогаз України». URL: <https://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/c4775d2495121a4ac2257ad90051f66d>
5. Vasilyeva, T.A., Boronos, V.M. & Humenna, Y. (2020). Formalization of financial risks of industrial enterprises in the context of value management on the basis of VBM-approach. *Visnyk of Sumy State University. Economy series*, 3, 72-83